

Nr 16

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande samhällets PR-verksamhet.

I de till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 303 av herr *Dahlberg m. fl.* och II: 350 av herrar *Bengtsson* i Varberg och *Haglund* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en skyndsam utredning om samhällets PR-verksamhet.

I motionerna framhålles bl. a. att det måste vara angeläget för samhället att inte enbart besluta om reformer utan också ge medborgarna informationer om innebörden i besluten och till vilka institutioner man skall vända sig för att få ytterligare råd. Det anföres att en fortlöpande och bestående information skulle kunna lämnas genom en kortfattad redogörelse i telefonkatalogen, som når de flesta hem i landet och som inte kastas bort såsom sker med tillfälliga trycksaker och tidningar.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion I: 303.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna från telestyrelsen och riksförsäkringsverket.

Telestyrelsen anför:

Av de reformer och beslut, som motionärerna nämner, torde de som avser de sociala frågorna höra till de viktigaste i informationshänseende. Riksförsäkringsverket har i skrivelse den 6 september 1962 beträffande informationsbehovet i dessa frågor framfört samma tankegångar som motionärerna och anhållit att i 1963 års rikstelefonkatalog få införa upplysningar i Stockholms- och Göteborgs-delarna om vart allmänheten skall vända sig i sociala sammanhang. Telestyrelsen, som beträffande de sociala frågorna delar den av riksförsäkringsverket och nu även av motionärerna framförda åsikten om att upplysningar om vart man skall vända sig för att få råd och hjälp bör lämnas i telefonkatalogen, biföll den 24 oktober 1962 riksförsäkringsverkets framställning. Riksförsäkringsverket meddelade senare, att verket första året önskar begränsa införandet av upplysningarna till Stockholms-delen i syfte att vinna närmare erfarenhet av systemet. Till hösten 1963 avser verket, att återkomma beträffande eventuell utökning till andra katalogdelar.

Upplysningarna »Vart vänder man sig i sociala frågor», som sammanställts av riksförsäkringsverket i samråd med Stockholms stad, upptar en textsidan. Sidans utseende framgår av bifogade särtryck. Beträffande sidans inplacering i katalogen begärde riksförsäkringsverket, att den skulle placeras på en för allmänheten lättillgänglig plats. Detta innebar att plats för upplysningssidan borde upplätas i katalogens ingress. Ingressen har tidigare helt reserverats för upplysningar rörande teletrafik och abonnemangsvill-

kor. Några annonser eller upplysningar om abonnentnummer har däremot ej tillåtits inflyta i detta avsnitt. Oaktat att det således innebar en ändring av den tidigare tillämpade principen, beslöt styrelsen att tillmötesgå riksförsäkringsverkets önskan om inplacering av upplysningarna på framträdande plats i katalogen genom att för detta ändamål upplåta den ingresssida, som kommer närmast före abonnentförteckningen.

Såsom framgår av uppgifterna för Stockholms län på den bifogade upplysningssidan föreligger emellertid svårigheter, att ge allmänheten en överskådlig vägledning om vart man skall vända sig i sociala frågor på grund av att kommunernas kataloguppgifter ej är enhetligt uppställda. Sålunda är i vissa fall myndigheter och allmänna inrättningar inordnade under kommunnamnet som rubrik, medan de i andra fall är införda under sina resp. benämningar. Ur allmänhetens synpunkt synes det förstnämnda införings sättet vara det lämpligaste. Televerket, som ej bör eller kan föreskriva vilket av möjliga rubrikord som skall väljas för viss abonnent, har endast kunnat lämna råd vid detta val. Det har nämligen rent allmänt förutsatts, att endast abonnenten själv kan bedöma, under vilken benämning han är bäst känd och sålunda lättast kan återfinnas i katalogen. Svenska stadsförbundet tog efter samråd med styrelsens katalogredaktion i början av förra året ett lovvärt initiativ i denna fråga genom att tillskriva sina medlemmar och rekommendera en enhetlig uppställning av myndigheter och allmänna inrättningar under kommunnamnet som rubrik för alla sina medlemskommuner utom Stockholm, Göteborg och Malmö, för vilka sammanföring av de olika myndigheterna i katalogen ej anses lämplig med hänsyn till av städernas storlek betingade förhållanden. Telestyrelsen har nu också kontaktat Svenska landskommunernas förbund, som lovat diskutera frågan om att utsända en liknande rekommendation till sina medlemmar. Därest rekommendationerna allmänt följes av kommunerna torde ovannämnda svårigheter helt elimineras.

Motionen syftar emellertid längre, då i densamma även säges, att det är möjligt att i rikstelefonkatalogen ge medborgarna en kortfattad redogörelse över olika reformers innebörd. Om sådana redogörelser skulle tillåtas inflyta i katalogen, skulle utan tvekan myndigheterna i den i och för sig vällovliga avsikten att ge allmänheten så fylliga informationer som möjligt komma att ställa långtgående krav på införing av upplysningar i en mångfald skilda frågor. Katalogen skulle därigenom komma att översvämmas av text, som ej har något som helst samband med dess huvuduppgift, och vid sidan av denna tendera att bli ett allmänt uppslagsverk. Detta skulle enligt styrelsens uppfattning vara en högst olycklig utveckling, som går stick i stäv mot styrelsens ständiga strävan att begränsa katalogens omfång så att katalogdelarna ej blir alltför svårhanterliga och den redan nu långa framställningstiden ej ytterligare förlänges.

Telestyrelsen kan sålunda icke ansluta sig till motionärernas tanke, att telefonkatalogen skulle vid sidan av sin uppgift att lämna upplysning om telefonabonnenter och om andra faktorer, som är av intresse för telefonrandet, tjäna såsom informationskälla rörande innebörden och omfattningen av olika reformer och beslut. Styrelsen vill emellertid också ifrågasätta, om de föreslagna redogörelserna vare sig de är kortfattade eller mer uttömmande verkligen skulle tjäna något påtagligt ändamål. En person, som behöver hjälp i en aktuell situation, skulle säkerligen efter att ha tagit del av informationen i katalogen ändå behöva kontakta vederbörande myndighet i och för erhållande av mer ingående upplysningar. Även om

informationen undantagsvis skulle kunna ge tillräckliga upplysningar måste ändå den hjälpsökande i regel sätta sig i förbindelse med myndigheten för att erhålla blanketter, få hjälp med upprättande av ansökan m. m. Det värdefulla i motionen är därför enligt styrelsens uppfattning förslaget om att allmänheten skulle ges upplysningar i rikstelefonkatalogen på ett klart och entydigt sätt om vart man skall vända sig i en viss fråga. Med hjälp av en sådan vägledning kan vederbörande lätt söka kontakt med en sakkunnig person, vilket under alla förhållanden på bekvämaste och snabbaste sätt ger honom en korrekt information och erforderlig hjälp.

Styrelsen får även framhålla, att det ej kan vara lämpligt att i rikstelefonkatalogen lämna informationer om *innebörden* av olika reformer med hänsyn till att katalogen utkommer endast en gång per år. Därtill kommer att tiden från det manuskriptet avlämnas och till dess katalogen utkommer för i varje fall de största delarna av tekniska skäl måste vara relativt lång. Vid ändring av beslut skulle sålunda i olyckliga fall en felaktig upplysning kunna vara införd ca 1½ år innan rättelse sker, vilket givetvis skulle förorsaka olägenheter för såväl allmänheten som myndigheterna.

Telestyrelsen får sålunda på ovan anförda grunder avstyrka motionärernas förslag om införandet i rikstelefonkatalogen av redogörelser över de olika reformernas innebörd. Beträffande förslaget om information i katalogen om till vilka myndigheter allmänheten skall vända sig för att få råd och hjälp har vissa åtgärder redan vidtagits. Initiativtagaren, riksförsäkringsverket, studerar frågan för att vinna närmare erfarenhet av de i 1963 års Stockholms-del införda upplysningarna i och för en eventuell utökning vid första möjliga tidpunkt till andra katalogdelar. Styrelsen anser, att härutöver någon utredning f. n. ej erfordras vad beträffar användandet av rikstelefonkatalogen som informationsorgan.

Riksförsäkringsverket framhåller, att genom verkets försorg åtskilligt informationsmaterial spritts till allmänheten bl. a. genom broschyrer rörande skilda sidor och avsnitt av socialförsäkringsgrenarna och, i viss utsträckning, genom programinslag i radio och TV. För att förstärka PR-verksamheten har verket fr. o. m. år 1962 tillförts en heltidsanställd pressombudsman främst i syfte att medverka till en aktiv nyhetsförmedling till pressen m. fl. organ. Verket har vidare dragit försorg om att telefonkatalogens Stockholmsdel för innevarande år blir försedd med en helsida under den samlande rubriken »Vart vänder man sig i sociala frågor?». På denna katalogsida lämnas i tabellform upplysningar som erfordras för att allmänheten inom katalogdelens område skall få veta vart man skall vända sig med förfrågningar om sjukförsäkring, folkpensionering och tilläggspensionering, yrkesskadeförsäkring m. m. Vidare finns vägledning för förfrågningar rörande barna- och ungdomsvård, hemhjälp, socialhjälp, nykterhetsärenden, pensionärsbostäder, plats å ålderdomshem och vårdhem samt rörande sociala frågor i allmänhet. Sedan erfarenheter vunnits kommer verket att överväga en utbyggnad av denna upplysningskälla även till andra katalogdelar.

Verket framhåller vidare att den PR-verksamhet motionärerna talat för närmast torde avse allmän information om gällande bestämmelser samt

om de organ, till vilka man kan vända sig för ytterligare rådfrågning. Erfarenheterna ger vid handen att ett uttalat samspel föreligger mellan denna allmänna information och den information som lämnas i de enskilda fallen och som ingår såsom ett normalt led i verksamheten hos vederbörande samhällliga organ. Förhållandet mellan den allmänna och den individuella informationen betingas nämligen delvis av möjligheterna att i en allmän framställning, exempelvis en broschyr, lämna en så fylig redogörelse som möjligt utan att överskrida den gräns, bortom vilken informationen blir alltför omfattande eller svåröverskådlig för att allmänheten skall kunna tillgodogöra sig materialet. Vad socialförsäkringarna beträffar är det uppenbart att den allmänna informationen — som främst måste baseras på upplysningsskrifter — måste begränsas till relativt elementära frågor. De organ som handhar socialförsäkringarna — nämligen främst riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna — måste följaktligen vara väl utrustade för att handha den individuella informationen.

PR-verksamheten är enligt riksförsäkringsverkets mening i första hand en fråga om att ge de ansvariga myndigheterna, var och en inom sitt område, tillräckliga resurser i fråga om kvalificerad personal och anslag till publikationstryck m. m.

Utskottet

Utskottet är ense med motionärerna om angelägenheten av att allmänheten erhåller informationer om innebörden av viktigare reformer och om till vilka myndigheter och inrättningar den har att vända sig i olika angelägenheter. Härvid kommer särskilt reformerna och organisationen på det sociala området i blickpunkten.

Av yttrandena över motionerna framgår att de av motionärerna upptagna frågorna redan ägnas betydande uppmärksamhet, vilket också lett till praktiska åtgärder. Motionärernas tanke att i telefonkatalogen skulle intagas informativa uppgifter synes sålunda på väg att bli i viss mån tillgodosedd. Sålunda kommer i telefonkatalogens stockholmsdel för innevarande år att intagas ett särskilt blad med upplysningar om vart man skall vända sig i sociala frågor. Bladet är som bilaga fogat till detta utlåtande. Undersökningar pågår beträffande möjligheterna att lämna sådana uppgifter även i andra delar av katalogen. Man har även uppmärksammat behovet av att katalogerna redigeras på ett sådant sätt att den allmänhet som behöver taga kontakt med olika myndigheter får effektiv vägledning.

Riksförsäkringsverket, som i ovan berörda frågor samarbetar med telestyrelsen, har i sitt yttrande över motionerna lämnat uppgifter om sin PR-verksamhet. Verket utger sålunda broschyrer rörande skilda sidor av so-

cialförsäkringsgrenarna, och genom programinslag i radio och TV förmedlas likaså upplysning i dessa frågor. Verket har vidare sedan år 1962 en heltidsanställd pressombudsman.

När det gäller informationsverksamhet på det lokala planet vill utskottet endast erinra om att i lagen om socialhjälp stadgats, att socialnämnd har att tillhandagå allmänheten med råd och upplysningar samt lämna annat bistånd i personliga angelägenheter.

Såvitt utskottet kunnat bedöma ägnas, som ovan nämnts, den av motionärerna upptagna frågan ett påtagligt intresse. Utskottet anser det kunna förutsättas att det pågående arbetet med dessa angelägenheter kommer att fullföljas och vidgas. I den mån tillräckliga personella och ekonomiska resurser ställes till myndigheternas förfogande synes sålunda motionärernas önskemål kunna bli i icke obetydlig grad tillgodsedda. Utskottet, som behjärtar motionernas syfte, finner icke sannolikt att den av motionärerna begärda utredningen skulle i någon väsentlig mån befrämja detta syfte, varför utskottet hemställer,

att de lika lydande motionerna I: 303 och II: 350 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 mars 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Schött*, Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Hellebladh, Ernst Olsson och Wallmark;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Skoglösa, Hamrin i Jönköping, Dickson, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv, Nilsson i Bästekille, Haglund, Westberg*, fröken Anderson i Lerum*, herrar Svanberg och Magnusson i Nennesholm.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

<i>vart vänder man sig i</i>		sociala frågor?
<p>Sjukförsäkring: sjukpenning ersättning för läkarvård m. m. moderskapspenning ersättning för tandvård under och efter havandeskap</p> <p>Folkpension och Tilläggs-pension (ATP): älderspension förtidspension, sjukbidrag änkepension barnpension m. m.</p> <p>Om det gäller Sjukförsäkringsavgiften på Er debetsedel</p>	<p>Om Ni bor i STOCKHOLM <i>Stockholms allmänna försäkringskassa</i> telefon 24 25 00 vx</p> <p>Servicekontor: <i>Narr</i> Vasagatan 11 Kornhamnstorg 4 Grevgatan 53 Norrstullsgatan 11 Kungsholmsg. 70-72 Vällingbyplan 6</p> <p><i>Söder</i> Götgatan 91 Brankyrkog. 167 Gullmaravogen 2 Telefonplan 1 Farstaplan 29 Högdalsgöngen 36</p>	<p>Om Ni bor i STOCKHOLMS LÄN <i>Stockholms läns allmänna försäkringskassa</i> Huvudkontor: Råsundavägen 3, Solna telefon (08) ☎ 82 03 00 vx</p> <p><i>I första hand bör Ni vända Er till det på Ert försäkringsbesked angivna lokalkontoret; se under Försäkringskassor i Yrkesregistret</i></p>
Livränta från Yrkeskadeförsäkringen	Om försäkringen gäller i ett försäkringsbolag skall Ni vända Er till detta. Om så ej är fallet skall Ni vända Er till Riksförsäkringsverket, Adolf Fredriks kyrkogata 8, telefon (08) 22 10 80.	
Om det gäller Arbetsglövaravgift till socialförsäkringarna	Riksförsäkringsverket, Adolf Fredriks kyrkogata 8, telefon (08) 22 10 80.	
Om det gäller ATP-avgiften (egenavgif- ten) på Er debetsedel	Uppbordsverket, Götgatan 76 telefon 23 56 80 vx	<i>I Södertälje: Uppbordsverket, se under Södertälje: Myndigheter och allmänna inrättningar</i> <i>I länet i övrigt: Häradsarkivaren, se under Häradsarkivare i Yrkesregistret</i>
Barna- och Ungdomsvård	Barnvårdsnämnden, Vasagatan 23-25 telefon 22 55 00 vx	Se telefonkatalogen under namnet på den kommun där Ni bor. Där den kommunala myndigheten inte upptagits särskilt, kan Ni söka under "Socialvård" eller mot- svarande rubrik
Hemhjälp (och barnvårdarinna) vid husmors, annan familjemedlems resp. förvärsarbetande mödrars tillfälliga sjukdom	Sociala hemhjälpbyrån, Rehnsgatan 20 telefon 24 05 20 vx	
Socialhjälp	Sociala byrån för Er församling, se <i>Social- byråer, Stockholms Stads</i> i telefonkatalogen	
Nyktethetsärenden	Nyktethetsnämndens informationsbyrå Schéelegatan 5 telefon 52 01 50	
Pensionärsbostad , plats på älderdoms- hem och vårdhem	Socialnämndens remitteringsbyrå, Norra Bantorget 29 telefon 22 55 00 vx	
Råd och upplysningar I sociala frågor	Sociala nämndernas centrala upplysnings- byrå, Vasagatan 23-25 telefon 22 55 00 vx eller sociala byrån för Er församling, se <i>Socialbyråer, Stockholms Stads</i> i telefon- katalogen	